

FOKKERSLEIDRAAD

Beste aanstaande fokker,

Je hebt een Zwitserse Witte Herder teefje en je hebt aan alle voorwaarden voldaan om met je teefje een nestje te mogen fokken en nu is ze loops, over een tijdje zal je eerste nestje geboren worden.

Misschien ben je al eens bij een collega-fokker gaan kijken en heb je er wel een idee van hoe dat gaat.

Nu komen er in de praktijk een heleboel belangrijke zaken kijken bij het verantwoord grootbrengen van een nestje pups. Tenslotte wil je later gezonde en goed gesocialiseerde pups overdragen aan de nieuwe pupeigenaren. Dan kan deze fokkersleidraad een prettige steun in de rug zijn.

Dekking

- Lees op de site van de Raad van Beheer alvast de regels voor het aanvragen van de stambomen: (www.raadvanbeheer.nl/rashonden/stamboom-aanvraag-procedure).
- Een geschikte reu zoeken; op The Pedigree Database (www.pedigreedatabase.com) kun je de honden invoeren en een combinatie check doen. Je kunt dan zien in hoeverre de honden aan elkaar verwant zijn. Het is aan te raden om ook een reserve reu te plannen. Er kan natuurlijk altijd iets mis gaan bij de dekking. Zie dekru lijst van de ZWHVN voor een reu die je wellicht aanspreekt en controleer of de combinatie met je teef kan (lijnen op de stamboom). Ook kunt je een reu van een van de andere verenigingen gebruiken of één uit het buitenland. De reu moet voldoen aan de gestelde regels van de ZWHVN. (zie fokreglement).
- **Bij twijfel over een combinatie kunt je contact opnemen met de Rascommissie (RC).**
- Op de eerste dag van de loopsheid moet je even contact opnemen met de dekruhouder over de dekdatum, gemiddeld dag 12, 13 bij de meeste teven. Let wel, dit kan ook eerder of zelfs later zijn.
- Op de eerste dag van de loopsheid is het verstandig om de teef een wormenkuur te geven.
- Op de eerste dag van de loopsheid kan je een uitstrijkje af laten nemen in verband met een eventuele bacteriële infectie (E-coli) in de baarmoeder. De teef krijgt dan een antibioticakuur mee (een 10 daags kuurtje) van de dierenarts, die gestopt wordt voordat de dekking plaatsvindt, ook als de kuur nog niet is afgemaakt.
- Voor de meeste teven is tussen dag 12 en dag 14 het beste dektijdstip maar kijk vooral naar haar gedrag ten opzichte van andere honden, ze daagt erg uit en doet de staart opzij. Vaak laat men de teef tweemaal dekken met een tussentijd van minimaal een dag.
- Het juiste tijdstip voor de dekking kan verkregen worden door bloedonderzoek bij de teef. De dierenarts zal om de dag een klein beetje bloed af nemen om het progesteron gehalte te meten. Dit onderzoek kan ook erg handig zijn als de teef ver weg moet voor dekking of als de uiterlijke/(gedrags)kenmerken slecht te zien zijn. Als progesteron gemeten is en er op precies het juiste moment gedekt is, is het niet nodig om meerdere keren te laten dekken.
- Na de dekking moeten de eigenaar van de teef en de dekru-eigenaar de dekmelding invullen. Het formulier kunt u hier downloaden: <http://www.raadvanbeheer.nl/inschrijvingen-aanvragen-en-bestellingen/dekaangifte-pdf/>. Dit dient meestal binnen 21 dagen worden opgestuurd naar de Raad van Beheer en worden gemaïld naar de RC van de rasvereniging.
- Maak eventueel een foto van de dekru (en je teefje) om later mee te geven aan de toekomstige pupeigenaar.
- Meld de dekking binnen 21 dagen na de dekdatum bij de rasvereniging. Een kopie of scan van de volgende documenten dient te worden aangeleverd bij het doen van een dekmelding:
 - het officiële dekformulier van de Raad van Beheer waarop de dekmelding wordt gedaan
 - de stambomen van de reu en de teef
 - de fokgeschiktheidsrapporten (= exterieur- en [gedrag]rapport) van de reu en de teef
 - het eigendoms-/registratiebewijs van de eigenaar van de reu en de teef

Enkele dagen na de dekking treedt er vaak al een gedragsverandering op, bijvoorbeeld een 'laat me met rust' houding naar andere honden of heel aanhalig zijn naar de baas. Na enkele weken is de 'taille' verdwenen. Een goed teken.

Na 4 weken kunt u eventueel de teef laten echoën om de zwangerschap te bevestigen. Let wel: niet alle pups zullen op de echo zichtbaar zijn. Een leidraad voor het aantal pups kan zijn het aantal zichtbare vruchtblaasjes te verdubbelen en hier twee vanaf te trekken (minimaal aantal pups) of twee bij op te tellen (maximaal aantal pups).

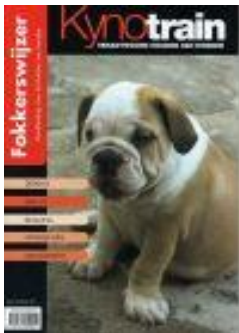
Denk ook aan het overmaken van geld voor pupinfo, op het moment dat de zwangerschap een feit is en tevens de pupinfo op de hoogte brengen van het aankomend nest.

Administratieve voorbereidingen voor komst van het nest

- Verzin leuke namen voor de toekomstige pupjes.
- Noteer diverse gegevens, zoals werk- woon- en gezinssamenstelling van de potentiële baasjes van de pups. Voorkeur voor een reu of teef? Indien van toepassing langhaar of stokhaar? Nodig bij voorkeur de mensen nog bij je uit vóórdat het nest geboren is. Dan maken de nieuwe baasjes de moederhond nog mee in haar gewone doen. Probeer erachter te komen waarom ze een witte herder willen en wat ze ermee willen gaan doen in de zin van fok, shows, hondensport, ect.
- Je internetsite aanpassen, evt. advertenties opmaken, ect.
- Koopcontract opstellen of bijwerken (zie bijlage 1) en het artikel lezen over het belang van een goede overeenkomst (zie bijlage 2).
- Eventueel een pupinformatieboekje of opvoedingsleidraad opstellen om later mee te geven aan de (onervaren) puppeigenaar.
Op deze site vind je heel veel info: <http://www.licg.nl>, ga naar praktisch, ga naar hond.

Praktische voorbereidingen

- Bedenk en maak een (tijdelijke) buitenren voor de pups. Daar heb je nog wel even de tijd voor, de pups gebruiken die pas vanaf week 4-5.
- Bedenk waar de teef het best haar nest kan werpen, bij voorkeur op een rustige plaats of een ruimte nabij de woonkamer. Belangrijk is dat er geen tocht is, dat het dichtbij 'leef-geluiden' is en toch afscherming kan bieden wanneer het voor de teef te druk wordt. Een onrustige teef zal met haar pups gaan slepen. De kraamkamer vlakbij je slaapkamer of leg je matras in de kraamkamer de eerste 3 weken, maar later kan het handig zijn om ze voor de nacht een slaapplek te geven die wat verder verwijderd is van je bed, omdat ze je zo graag om 5.00 uur uit bed piepen. Een IP-camera of beeldbabyfoon kan ook heel handig zijn om de kraamkamer in de gaten te houden.
- Maak de werpkist gereed en zet de werpkist ca. 2 weken voor de bevalling klaar om de teef er aan te laten wennen. De minimale eisen die aan een werpkist gesteld worden vind je in de:

FokkersWijzer

Onmisbaar voor zowel de beginnende als de ervaren fokker. Een handig naslagwerk boordevol informatie van dekking tot afgifte van de pups. Met handige checklists voor rond de dekking, de bevalling, stambomen etc. Met socialisatieschema's, ontworming- en entingadviezen. Kortom, onmisbaar voor elk nest.

- Oude kranten en karton verzamelen. Ook oude lakens (of oude dekbedhoezen) en handdoeken om evt. de eerste week neer te leggen omdat de teef dan nog erg vloeit. Een aantal keren per dag het laken verschoneren en uitwassen is praktischer dan elke dag de hele kist schoonmaken. Uiteraard zijn er nog andere manieren om de bodem van de kist te bedekken; evt. een vetbed met antislip op maat gemaakt.
- Bestel op www.fokkersplaza.com een kraampakket hond. Het standaard kraampakket bevat alle medische hulpmiddelen van hoge kwaliteit welke je tijdens de bevalling nodig kunt hebben en een melk en fles-set voor noodgevallen.

Inhoud Kraampakket

- Kynotrain's Fokkerswijzer
- 6 Celstof onderleggers 60 X 60 cm
- Slijmzuigertje
- Kocher (kies maat en model)
- Navelklemmetje steriel
- Thermometer voor lichaamstemperatuur met flexitip
- Omgevingsthermometer
- Puppy identificatie bandjes 10 stuks in 10 verschillende kleuren
- Glijmiddel
- Nagelschaartje
- Dettol 100 ml
- Handschoenen Nitril

- Puppymelk
- Pet-Ag fles-set
- Pen
- Zorg voor warme kruiken (of lege flessen) en/of pitzzakken die de pasgeboren pupjes warm kunnen houden. Ook een warmtelamp boven de werpkist is de eerste weken noodzakelijk.
- Stel je dierenarts op de hoogte van de naderende bevalling.
- De moederhond moet je vanaf de 5de zwangerschapsweek bijvoeren, anderhalf keer de normale hoeveelheid voer en deze hoeveelheid verdelen over 3 a 4 kleinere maaltijden.
- Koop of leen een weegschaal waarin je de pupjes kunt wegen tot ca. 5 kg. Pas op, ze mogen er niet af kunnen vallen!!

- Koop alvast leuke gekleurde fleecedekens waar de pupjes na een maand op slapen mogen en waarvan de jonge pup straks een stukje meekrijgt naar zijn nieuwe thuis - vertrouwde geur in een vreemde omgeving - het zogeheten nestlapje.

Tekenen van een naderende bevalling

Maak de werpkist in gereedheid. Leg er oude schone lappen in die de teef mag verscheuren. Tijdens de bevalling moet je zo schoon mogelijk werken door steeds de lappen te verwijderen en schone overheen/neer te leggen. Zorg voor een flinke hoeveelheid oude handdoeken om de pups te kunnen droogwrijven. Twee, of zelfs drie per pup kun je echt nodig hebben.

- Een week voor de worp kan de melkproductie al zichtbaar zijn. Ook de lendenen kunnen gaan 'invallen'.
- Ook de temperatuur van de teef geeft een naderende bevalling aan. Meet bijv. vanaf dag 56 's-ochtends en 's-avonds de rectale temperatuur. Als deze plotseling een graad is gedaald zal de bevalling binnen 24 uur beginnen. Dit wordt veroorzaakt door de daling van het progesterongehalte. De hond vertoont soms zelfs lichamelijke rillingen om de verlaagde lichaamstemperatuur te compenseren.
- Hoewel de gemiddelde draagtijd van een hond 63 dagen is, bevallen de meeste herderachtigen eerder, rond dag 60 (kleine honderrassen met een laag puppen aantal trekken de gemiddelde draagtijd omhoog).
- Uiterlijke kenmerken kunnen zijn:
 - de vulva is opgezet en wordt veelvuldig schoon gelikt
 - de teef is rusteloos, hijgerig en gaat regelmatig plassen/ontlasten
- Laat haar lekker haar eigen gang gaan. Meestal moet een teef zich rustig en vertrouwd voelen, bijv. in de nabijheid van de vertrouwde baas. Stress remt de bevalling! Dus ook geen logeetjes uitnodigen die zo graag een bevalling willen meemaken.
- De ontsluitingsweeën zijn voor een onervaren fokker nauwelijks te herkennen; de persweeën wel. Je ziet de buikspieren vanaf achter de ribben samentrekken, de teef maakt daarbij ook een persgeluid. Sommige teefjes denken dat ze moeten poepen, loop daarom altijd met de teef mee naar buiten.
- Ga rustig bij de werpkist zitten, maar de hond tot rust. Vanaf het moment dat je persweeën waarneemt ga je de tijd opnemen. Het moet doorgaans niet langer dan 45 minuten duren voordat de eerste pup er nu is. Kijk regelmatig onder de staart. De eerste gaat soms nogal stroef. Eventueel wat glijmiddel aanbrengen. Stuitliggingen komen overigens veelvuldig voor.
- Zet alvast een warme kruik met een handdoek erom in een aparte doos of mandje klaar voor de eerstgeboren pups.
- Veel moeders willen de pupjes niet in een doos of mandje, ze kunnen daar erg onrustig van worden.
- Laat de eerst geboren pupjes drinken, dat stimuleert de bevalling.

Tijdens de bevalling

Hier wordt alleen een beschrijving gegeven van een normale bevalling. Voor gedetailleerdere beschrijving van een bevalling lees het boek: "De bevalling van de hond" door Naaktgeboren.

1. Bijzonderheden worden genoteerd (tijd, afwijkende bevalling, of gedrag, bloedingen, ect.).

2. De eerste pup is geboren; soms nog door het vlies omgeven. Zorg dat het kopje meteen wordt bevrijd uit het vlies als de moeder dat niet doet. Aai de pup desnoods met een ruwe handdoek tot hij gaat ademen (je imiteert daarmee het likken van de teef).
3. De teef bijt zelf de navelstreng door, maar duurt dat te lang, of ontstaat er teveel trekkracht op de navelstreng, bijv. omdat de teef aan de wandel gaat, dan de navelstreng afklemmen - gebruik een arterieklem - en even later doorknippen aan de placentazijde. Soms schiet daardoor de nageboorte weer terug in het geboortekanaal. Die komt later wel. Probeer overigens zo weinig mogelijk in te grijpen; de kersverse moeder weet doorgaans heel goed wel wat ze moet doen.
4. De pup wordt schoongelikt en gaat meteen op zoek naar de tepel om een slokje halen. Dat is belangrijk want zo wordt de zuigreflex geactiveerd en er wordt door een nieuwe oxytocinereflex bij de moeder nieuwe weeën opgewekt.
5. Pupje wegen, merken en eventuele bijzonderheden noteren. Een gemiddeld herderpupje weegt ca. 400 tot 500 gram. Maar binnen een nest kan het geboortegewicht best variëren van 250-600 gram. Bij een groot nest is het lang wachten op de laatste pup die bovendien klein kan zijn omdat er in de uterus onder de ribben mogelijk minder ruimte of doorbloeding was.
6. Indien een volgende pup zich aankondigt, de eerder geboren in een doos of mandje doen (mits ze al wat hebben gedronken) met een in een handdoek gewikkelde warme kruik of pittenzak op de bodem. Leg het mandje in een hoek van de werpkist zodat de moeder kan zien dat alles goed gaat.

7. Elke 3 kwartier een pup is normaal. Dit is echter een gemiddelde. Soms kan het veel sneller gaan, de teef heeft mogelijk wat hulp nodig als ze het niet bij kan houden of soms kan ze een pauze inlassen van enkele uren tot halve dagen (wachten tot de baas weer terug is!). Dat is dus geen probleem tenminste, als er geen persweeën zijn, want dat duidt erop dat een pup in het geboortekanaal zit en dan heeft hij reserves 'aan boord' van ongeveer drie kwartier om levend geboren te kunnen worden. Grijp niet te gauw naar de python (oxytocine) zonder dat je zeker weet wat er aan de hand is! Een pup kan namelijk dwarsliggen en als je daar een zeer krachtige weeën activator op loslaat heb je kans op scheuren van de baarmoeder.....zeeeeer gevaarlijk! Ga in dat soort gevallen dus meteen met je teef naar je dierenarts (die je al had ingeseind dat de bevalling was begonnen).
8. Een pup die er te lang over doet om geboren te worden kun je soms 'mee helpen' door glijmiddel aan te brengen en tijdens een wee zachtjes - zonder geweld! - aan twee voorpootjes, of in geval van stuitligging, twee achterpootjes plus staartje) te trekken. Voorkomen dat het terugglijdt is eigenlijk al voldoende. Gebruik nooit geweld met trekken!
9. Het mooiste is als er met elke pup meteen een nageboorte meekomt, maar meestal komt die wat later omdat de amnionvliezen al gebroken waren in het geboortekanaal. Toch wil dat niet zeggen dat je dan netjes: 'pup, placenta, pup, placenta, pup ect.' krijgt. Ook wel: pup, pup, placenta, placenta. En ook zal het gebeuren dat je de placenta's helemaal niet te zien krijgt omdat de moeder ze al opgegeten heeft. De teef poept er wel zwart van, maar er zit ook veel in dat ze weer gebruiken kunnen. Laat de natuur dat zelf bepalen.
10. Mocht een pup erg blauw worden geboren zonder ademstoten te vertonen, zorg dan dat het meteen gaat ademen. Hoe? Allereerst bekje open, en eventueel vocht uitzuigen. Flink aaien helpt vaak al.
11. Regelmatig de doeken verversen, of als je het bevallingstempo niet kan bijhouden, droge doeken leggen over natte troep. De grote schoonmaak komt dan later wel als alles is geboren. Houd wel alles zo schoon mogelijk.

Meteen na de bevalling

- Door de teef vanaf onder de ribben af te tasten richting geboortekanaal kun je vaak duidelijk voelen of de teef al 'leeg' is. De buik voelt dan lekker zacht en je komt geen harde bulten meer tegen!!

- Na de laatste pup de teef laten plassen en de bevullende achterhand lekker schoonspoelen met lauwwarm water. Dit zal de komende week nog dagelijks moeten worden herhaald omdat de teef nog behoorlijk zal vloeien.
- Pups in een krat of mand doen en de hele kraamkamer uitsoppen. Hygiëne is belangrijk en houdt vele ziektes buiten de deur.
- Daarna een antislip vetbed als ondergrond gebruiken, met daarover bijv. een molton of oud dekbedovertrek of vetbed zonder anti slip. De eerste dagen dat de teef nog zo vloeit kan je daar overheen nog een schoon oud laken leggen dat tweemaal daags verschoond en gewassen wordt. Iedere dag het bovenste vetbed wassen, het onderste antislip vetbed kan om de drie, vier dagen gewassen worden.
- Navelstrengtjes die hebben gebloed kun je met een beetje Betadine wondpoeder ontsmetten. Leg die pupjes dan even apart van de moeder die het er anders weer meteen afgelikt. Ook op de dag dat de navelstrengtjes afvallen, de navels met Betadine ontsmetten.
- Binnen 24 uur na de laatst geborene de dierenarts vragen het nest en de moeder op gezondheid te inspecteren. Deze zal de teef oxytocine toedienen om de baarmoeder schoon te maken. Dat is ook het moment om de puppen op wolfsklauwtjes te controleren (die moeten binnen een dag verwijderd worden, officieel mag de dierenarts dit niet meer doen), eventueel vragen te stellen en alvast ontwormingspasta te vragen voor de eerste ontworming over 2 weken.
- De pups moeten elke 4 uur te drinken krijgen. Meestal regelt moeder natuur deze frequentie van 6x daags helemaal zelf. Als het nest 's avonds is geboren en je de nacht in gaat is het raadzaam na 4 uur de wekker te zetten om 1 a 2 maal te hebben gezien dat de teef er uit eigen beweging weer bij gaat liggen om te zogen. Sommige te gedomesticeerde teven doen dat alleen op commando of soms zoogt een teef niet graag. Maar dat komt gelukkig niet vaak voor. Een goede moederhond verlaat haar pups de eerste 2-3 weken enkel voor de sanitaire stops en om te eten.
- De eerste twee dagen heeft de een teef mogelijk niet al te veel honger, ze teert nog op de placenta's. Daarna kan de moederhond, afhankelijk van nestgrootte, twee tot drie maaltijden extra gebruiken! Zogen kost erg veel energie. De voedingsbehoefte is uiteraard afhankelijk van je teef. Een mooie leidraad is de teef voor elk geboren pupje 25% meer van haar dagelijks hoeveelheid voer te geven van vóór haar zwangerschap.
- Als de teef diarree heeft, bijv. door het eten van de placenta's, geef haar dan 2 Yakultjes over haar eten. Dat helpt om de darmflora te herstellen.
- Is een nest groter dan 10 puppen let er dan wel op dat ook de kleinste puppen regelmatig drinken.
- Het is normaal dat de eerste 3 weken geen andere honden bij de werpkist mogen komen. In de natuur houden andere roedelleden enkel de wacht buiten het hol, en zij slepen voer aan. Toch heb ik nog nooit gehoord dat de baas er zelf niet bij mocht, meestal laat ze vol trots haar kindertjes zien.
- Houdt nieuwsgierige bezoekers de eerste twee weken nog even weg; ze kunnen de moeder onnodig onrustig maken waardoor de melkproductie terugloopt. De pups zijn eerst toch nog doof en blind, dus in deze vegetatieve fase zijn ze nog nauwelijks ontvankelijk voor geluid en andere socialisatie factoren, ze gaan enkel af op geur. Gun de moeder haar rust.

Week 1 - dag 0-6

- Het vloeien van de teef gaat nog wel een paar dagen tot een week door. Gebruik lauw water om de teef regelmatig schoon te maken. De afscheiding wordt steeds donkerder en dikker, soms dradig. Later wordt de kleur weer lichter en stopt het vloeien.
- In de eerste dagen na de bevalling dien je regelmatig de rectale temperatuur van de moeder te meten. Een verhoging kan duiden op een baarmoederontsteking. Realiseer wel dat de basale lichaamstemperatuur van de hond hoger is dan die van de mens, 38 graden is normaal voor een hond, 39 graden is iets verhoging maar nog steeds normaal voor een hond die net een nest heeft geworpen (de losgelaten placenta's veroorzaken lichte ontstekingsreacties tijdens de genezing). Maar 40 graden wijst meestal op een baarmoederontsteking. Bel gelijk de dierenarts die moet met spoed de teef nakijken en medicatie voor schrijven (antibioticakuur)
- Weeg de pupjes dagelijks om de groei te constateren. De snelheid van de groei is niet zo belangrijk, kan variëren van 10-70 gram per dag, als het nest maar gezond en levendig is, elke dag groter wordt en niet de hele dag schreeuwt van de honger. Een tevreden nest klinkt als zoemende bijtjes. Voer niet te snel bij!
- De moederhond is voorlopig de enige die het nest bevuilt omdat ze al haar kinders continu verschoont. Daarna streelt ze met haar warme tong over het pupbuikje; de opgewekte poepjes en plasjes worden meteen weggelikt. Dit zijn grotendeels de teef haar eigen melkresten. Met het 'laken in de was principe' hoef je het vetbed in de werpkist niet vaker dan eens per 2-3 dagen schoon te maken. Doe dat op gevoel maar houd het lekker schoon.
- Binnen een week na de geboorte dienen de geboren pups te worden aangemeld bij de Raad van Beheer. Je hebt hiervoor een geboorteformulier thuisgestuurd gekregen. Vergeet de geboorte ook niet te melden bij de rasvereniging zodat zij de pupinfo kunnen starten.
- Binnen een week ontvang je de rekening voor de chipper en stambomen thuis. Vergeet deze niet direct te betalen.
- Denk ook eens aan de mogelijkheid om puppyfelicatiedozen te bestellen (gratis). Mensen vinden dat erg leuk om mee te krijgen bij het ophalen van hun pup en je kunt de puppypakketjes nog aanvullen met adviezen, geschikte speeltjes, een dvd met foto's ect. (zie onder 7 weken oud).

Week 2 - dag 7-13

- Een richtlijn voor de groei van de pups is dat ze met 10-14 dagen hun gewicht ongeveer hebben verdubbeld.
- Op de tiende dag knip je alle nageltjes met een klein tangetje, om de tepels van de teef te sparen. Niet in het leven knippen; je ziet het roze vlees nog wel door de nageltjes schijnen! Knip recht af zoals ook de nagel zou slijten wanneer het voetje op de grond zou staan.
- Ergens tussen dag 10-13 gaan de oogjes open.

Week 3 - dag 14-20

- Als de pups 14 dagen jong zijn wordt hen de eerste ontworming gegeven (breedspectrum pasta). Advies is de Panacur pasta te geven. Deze helpt ook Giardia te voorkomen. Neem een pup op schoot met de staartzijde naar zijn buik gericht - dan kunnen ze niet achterwaarts wegkruipen - en spuit de aangegeven hoeveelheid langzaam in de wangzak.
- Het is aan te raden de moederhond (en zelfs de andere aanwezige honden) ook te ontwormen.
- De pups beginnen nu hun eerste stapjes te doen en zodra je ziet dat ze opstaan van hun slaappleats om ergens te gaan plassen, kun je daarop inspringen door een slaappedeelte en een 'toilet ruimte' (kranten?) te creëren. Je zult gauw zien dat het slaappedeelte doorgaans schoner blijft. Ze vertonen al zindelijk gedrag door zich te verwijderen van hun slaappleats. Er zijn ook hele handige puppytoiletjes op de markt. Hierin leg je een celstof onderlegger. Het is iets duurder maar het werkt super en hygiënisch.

- Als de pups twee tot drie weken oud zijn, of bij grote nesten: op dag 17-18, beginnen we met afspenen: d.w.z.: van de zes melkmaaltijden die ze per dag bij de teef kregen, vervangen we de eerste ochtendslok voor het eerst met b.v vlees. Er zijn verschillende afspen voedingen op de markt.
- Voer de eerste maaltijden elke pup individueel; zo weet je zeker of -en wat ze binnen krijgen. Ze kunnen nog niet zo stevig staan en uit een bakje of schoteltje eten is niet zo eenvoudig als het lijkt. Zodra ze de pap

'(her)kennen' kun je meerdere pups uit een schaal laten eten. Als ze nog iets groter zijn kan bijvoorbeeld een meterslange regengoot uitstekend dienst doen. Maar je kunt natuurlijk ook de speciale puppytroggen kopen zoals je kunt vinden op www.fokkersplaza.com.

Week 4 - dag 21-27

- Op de 2de dag van afspenen, normaliter op dag 22, 2 keer zelf eten, niet achter elkaar maar bijv. ochtend en avond en overige melkmaaltijden zijn te halen bij de moeder.
- 3de dag: in de ochtend, middag en avond en tussenmaaltijden weer moedermelk. Een nachtvoeding zal niet meer nodig zijn, de pups slapen al door!
- Op deze manier zijn ze in principe de 5de dag, of desnoods doe je er een week over, krijg je de pups helemaal op de vleespap. Wat ze bij de teef dan nog drinken mogen de pups zelf bepalen. Ze zitten dan op 5 maaltijden op per dag:

Schema voor afspenen kan er ongeveer zó uitzien:

Dag	07.00 uur	11.00 uur	15.00 uur	19.00 uur	23.00 uur
1	vleespap	moedermelk	moedermelk	moedermelk	moedermelk
2	vleespap	moedermelk	moedermelk	moedermelk	vleespap
3	vleespap	moedermelk	vleespap	moedermelk	vleespap
4	vleespap	vleespap	moedermelk	vleespap	vleespap
5	vleespap	vleespap	vleespap	vleespap	vleespap

- Om de moeder te sparen kun je besluiten de pups alleen nog bij heftige stuwning even te laten drinken. Veel drinken houdt de melkproductie op gang en bedenk dat de pups van 3 weken al scherpe nagels en tandjes krijgen!
- Houdt de ontlasting van de pups in de gaten. Op dit voedingspatroon hoort *GEEN* diarree!
- Mocht diarree zich toch voordoen dan helemaal terug naar alleen yoghurtmaaltijden (Biogarde) en langzaam aan weer op vlees(pap) overgaan.
- Een toegewijd fokker begint al met zindelijkheidstraining.
- Door de pups elke keer na het slapen, ná het eten, óf eens in de 2 uur, overdag buiten te zetten en te laten plassen/ontlasten, treedt er al een leerproces op; behoeftes doe je buiten. Het is ook in je eigen voordeel, de pups houden zo het nachtverblijf schoner.
- Als de hondjes beter gaan lopen is het leuk om ze te gaan roepen vlak voor het eten; liefst nog voordat ze de geur ervan al in de neus hebben. Zo ontstaat het eerste "*roep-en-komen is leuk-gedrag*". Het handigst is om in deze gewoon 'hieeeeer'! te roepen; dat zal hun baas later ook doen.

Week 5 - dag 28-34

- De pups zijn nu 4 weken oud en gaan hun 5de week in; ze moeten weer worden ontwormd. Je kunt hetzelfde middel nemen, alleen is hun gewicht toegenomen en dus krijgen ze méér (zie bijsluiters). Advies is om de Panacur tablet te geven, drie dagen achter elkaar.
- **Vraag de dierenarts om advies over het geven van een ontwormmiddel.**
- Of je de andere volwassen honden ook weer ontwormt hangt af van de grootte van je roedel. Informeer hiernaar bij de dierenarts of fokker.
- Uiteraard neemt de voedingsbehoefte van de pups toe; pas dit aan.

- Met het toenemen van hun fysieke en mentale ontwikkelingen, beginnen er zich al karakterverschillen te onderscheiden. Noteer deze op een lijstje. Ze kunnen al van belang zijn voor de toekomstige pup-eigenaar. Welke lijkt heel ondernemend? Zoek een baasje met ervaring. Welke pup is terughoudend? Gezin met oudere kinderen zou goed zijn. Laat iemand met kennis van pups een karaktertest met 7 weken bij de pups afnemen (bijv. jouw fokker).
- Laat nu ook veel kinderen over de vloer komen. Zij maken veel lawaai en zijn uitstekend voor socialisatie. Overbodig te zeggen dat een wakend oog geboden is ter bescherming van pup en kind. Probeer van potentiële pupkopers te weten te komen hoe ervaren ze zijn in de opvoeding van een (herders)hond, wat ze eventueel met de hond willen gaan doen, bijv. sport, huishond of fokken en leg uit dat het verstandiger is pas een keuze te maken als de pups 6-7 weken oud zijn, in overleg met jou. Jij als fokker kent de pups toch het best. Is het schattige pupje voor een kind bedoeld? Stuur het gezin dan naar Blokker voor een speelgoed hond. Zoeken ze een felle waakhond? Ander adres a.u.b. Jouw doel is juist sociale honden te leveren. Wees eerlijk en kritisch naar de kopers toe, bij twijfel **NIET VERKOPEN**.
- Als het over en weer klikt, maak dan het contract in tweevoud op, 1 voor de nieuwe eigenaar en 1 voor jou. En vraag ze een aanbetaling te doen. Voordat je een pup hebt verkocht, heb je zelf al een hele investering gedaan.
- Omdat de puppen al goed kunnen horen en zien, is het nu van belang ze in aanraking te brengen met de dagelijkse leefgewoontes van de mensen en hun geluiden (binnen/buiten). Bij een groot nest is het handig om per toerbeurt twee puppen te doen, zodat je ook goed kunt zien hoe elkhondje reageert op nieuwe dingen.
- Heeft de moeder een gedraging die je liever niet gekopieerd ziet door de pups? Bijvoorbeeld overmatig blaffen, bang zijn voor iets, houd de teef dan enkele momenten per dag weg van de pups. Zo worden ze bovendien zelfstandiger en zijn ze meer op mensen aangewezen.
- Als ze de stofzuiger eng vinden, zorg dan dat ze na een vermoeiende stoeiperiode, buikje rond en ontlasten in een mand of bench, ergens te slapen worden gelegd, waar ze niet uit kunnen. Zo wennen ze alvast aan de veiligheid van de bench en kunnen ze de enge stofzuiger niet ontvluchten. Het is in ieder geval verstandig de pups aan een bench te laten wennen. Ook hier zijn al karakters te onderscheiden: de pups die het langst protesteren hebben de meeste pit; ze onderwerpen zich niet gemakkelijk.

Week 6

- Om ze te leren water drinken kun je tussen de maaltijden door een beetje yoghurt door het water mengen zodat het water kleur en geur krijgt.
- De pups worden al meer 'ondeugend', zijn vaak ook al intensief met elkaar aan het spelen en grommen naar elkaar. Bied de pups verschillende speeltjes aan: zachte speeltjes waaraan ze mogen trekken, die lawaai maken, die je een klein (!!) eindje kunt weggooien. Wie brengt het speeltje al terug? Het is nog wat vroeg, maar het begin is er. De apporterende pupjes zijn werklustig en verdienen een baas die graag activiteiten met de hond wil gaan doen (bijv. hondensporten).
- Blijf prikkels, lawaai en bijzondere situaties aanbieden, zonder het te overdrijven. Dit is een belangrijke socialisatiefase, waarin negatieve ervaringen mogelijk niet meer worden vergeten.
- Als de tandjes goed doorgekomen zijn, geef ze samen ook eens een groot bot, zodat ze hun knaaglust kunnen botvieren.
- De pups gedragen zich al redelijk zindelijk en gaan voor het ontlasten graag naar buiten, weg van hun slaapplek. Geef de pups nu de fleecedekens om op te slapen, daarvan krijgt elke pup straks een stuk mee.

Week 7

- Gestaaag overgaan op 4 of 5 maaltijden per dag. De hoeveelheid per keer per pup hangt af van het soort voer. Geef de pups de eerste maaltijd vroeg, en de laatste maaltijd 's avonds laat.
- Als de meeste pupkopers brokken willen gaan voeren is dit het moment om ze van vlees over te zetten naar brokjes.

- Als de pups 6 weken jong zijn laat de dierenarts de pups onderzoeken en inenten. Kijk of bij de reutjes de testikels zijn ingedaald (soms is er maar eentje voelbaar; de ander zit waarschijnlijk nog in het lieskanaal en een komt soms tot 1-2 maanden later). De dierenarts schrijft ook inentingsboekjes 'Europese Paspoortjes' die je aan de bazen meegeeft. Ook moeten de pups voor de 3de keer ontwormd worden.
- Zodra de pups ingeënt zijn is het mogelijk om een pup (individueel) eens mee naar buiten te nemen voor een wandelingetje in een vreemde omgeving of aan de riem. Dit vinden ze allemaal heel spannend. Moedig ze veel aan. Hoe reageert elke pup? Welke heeft het 'volgen' gauw door? Bang? Dapper? Combineer de wandeling later met een kort ritje in de auto, 10 min. wandelen, auto.

Week 8 - de pups zijn nu 7 weken jong

- Je kunt nu de pups op *karakter laten testen* door een vreemde, met een speciale puppy-gedragtest. Dit is een uitermate geschikte leeftijd omdat je nu nog een relatief onbeschreven blad hebt waarbij dus de ware aard van het dier nog niet overschaduwd wordt door positieve of negatieve ervaringen. Na de gedragstest maak je op papier de beste baas-hond combinaties. Jij als fokker bepaalt in feite bij wie welke hond het best past. Dat MOET niet, maar is wel het verstandigst. Mensen kiezen alleen maar op het schattigste snoetje, of op de kleur van het bandje. Uiteraard houd je daarbij wel rekening met voorkeuren van nieuwe baasjes. In dat geval kan een karaktertest aangeven hoe de pup het beste begeleid kan worden in de opvoeding.
- In de meeste gevallen komt de Chipper van de Raad van Beheer rond de 7de week (formeel: tussen week 6-9). Dit wordt ongeveer een week van tevoren per post meegedeeld. Het chippen stelt (gelukkig) niet zoveel voor en je krijgt wat folders en codes die je aan de bazen mee geeft ter registratie van het chipnummer en je krijgt een codelijst op welke volgorde je de stambomen straks moet aanvragen; maar dat wijst zich vanzelf. Het registreren van de chip is wat lastiger. Je krijgt hiervoor een inlogcode en je moet dit digitaal regelen.

NB:

Als de chipper is geweest moet je nog een keer de dierenarts thuis laten komen om DNA af te laten nemen om de afstamming vast laten leggen bij de Raad van Beheer. Wat nog belangrijker is, voor € 55 kun je dit DNA laten onderzoeken op heel veel genetische afwijkingen. **DOEN !!**

Rechtstreeks aanvragen kan hier: H474 CombiBreed FCI Rasgroep 01

http://www.vhlggenetics.com/Webshop/Testdetails/tabid/258/ProdID/302/Language/nlNL/CatID/6/CombiBreed_FCI_Rasgroep_01.aspx

- Is dit geregeld dan kun je iedereen bellen voor een afspraak om hun pupje te komen halen!
- En van iedereen krijg je dan als fokker de vraag of het niet vervelend is als de pups worden afgehaald. Eigenlijk niet. Een goede fokker heeft allang in de gaten dat hij of zij de pups op deze leeftijd niet meer de individuele aandacht kan geven die het eigenlijk nodig heeft; gezien de leeftijd en hun leergierigheid, en vergeet ook niet de binding met een baas. Bovendien heb je er toch alle vertrouwen in dat het stuk voor stuk geschikte bazen zijn? Dan kunt u met een gerust hart afscheid nemen van de pups.

Meegeven/vragen:

- Contract: in 2-voud ondertekenen; een kopie behouden; het origineel meegeven aan nieuwe puppeigenaar.
- Stamboomgegevens: zijn deze correct vermeld?
- Registratiebewijs: Wie wordt hoofd-/mede-eigenaar van de pup?
- Vaccinatieboekje en de uitslag van de DNA test (als die al binnen is).
- Stukje kleding meegeven waarop alle pups de laatste weken hebben geslapen
- 20 tot 40 kilo brok om er zeker van te zijn dat ze het juiste voer krijgen of, indien van toepassing vlees voor de eerste twee weken.
- Opvoedingsleidraad/pupinfoboekje; eventuele foto's die je van hun pup hebt gemaakt, foto van de ouders.
- Puppyfelicitatiedoos met informatie, kauwstaafjes, doe er een speeltje bij in.
- Eventueel een beschrijving mee van hoe een dag uit het leven van een jonge hond eruit kan zien. Is voor onervaren bazen heel plezierig!!!
- Ha die pup! Een blad waar alle Ins-en-Outs voor het verantwoord houden van pups in staan, zoals de opvoeding, voeding, verzorging en medische zaken. Ook dit blad is volledig in kleur en voorzien van vele leuke en duidelijke foto's

De pup in de auto

Zorg dat de pup niet te zwaar getafeld heeft voordat hij in de auto gaat; maar een lege maag is echter ook niet goed. Een oude boterham is een prima tussenweg.

Informatie mee te geven aan de eigenaar:

- Schaf een bench aan, of maak een slaappleaats waar hij niets kan stuk maken.
- Slaap de eerste nachten bij de pup.
- Pup moet elke 3 maanden ontwormd worden.
- Tot week 9 nog 4 maaltijden per dag daarna over op 3 maaltijden. Voer op het oog. Pup het eerste jaar beetje schraal houden.
- Zindelijkheid: direct na slapen en eten buiten zetten. In de bench piepen negeren; behalve het piepen 's nachts rond 4 uur, buiten zetten; plassen en verder slapen. Vooral niet te veel aandacht aan de pup schenken (praten). Hoe gezelliger het nachtelijke uitstapje hoe vaker de pup dit zal willen.
- Belangrijk voor een gezonde botontwikkeling: maximale wandeltijd (5 minuten per maand, dus 3 maand: max. 15 minuten achtereen wandelen). Houd dit schema aan tot de hond 1 jaar oud is. Bijv. na 6 maand een half uur.
- Fietsen pas na 1 jaar.

Algemeen - pupkopers

Een aantal regeltjes waaraan de fokker zich aan kan houden om straks een goede baas-hond combinatie te kunnen maken.

- Vanaf het moment dat je gebeld wordt probeer je een aantal dingen te weten te komen; waarom een herder, wat wil men ermee: huishond, sporten, cursussen, fokken? Voldoende tijd beschikbaar voor hond? Hoe omgaan met de eerste twee maanden als een pup fulltime begeleiding nodig heeft? Oppas? Zijn er kinderen? Peuters of tieners? Ect. Zo krijg je een eerste indruk. Of ze ook in aanmerking komen voor een hond moet nog blijken uit een eerste bezoek aan jou. Jij als fokker hebt tenslotte ook je wensen en eisen naar nieuwe de pupeigenaar toe. Wees kritisch!
- Noteer de mensen wel op volgorde van aanmelding voor het geval er nog wat te kiezen valt tussen pups/geslacht, maar in principe kan de fokker de meest geschikte pup aan iemand matchen.
- Laat de eerste 2 weken het nest met rust voor wat betreft de bezoeken; hoe graag je ze ook aan iedereen wilt laten zien; gun je teef en de pups hun rust.
- Bied mensen de mogelijkheid om het contract te bestuderen, geef ze het mee om door te lezen (je kunt bij de rasvereniging afdeling Rascommissie een voorbeeld krijgen). Bedenk dat je ook jezelf en de pup ermee beschermt, bijv. als het bij de nieuwe pupeigenaar niet echt goed gaat!
- Je kunt met de mensen afspreken dat bij een volgend bezoek een aanbetaling gedaan wordt en dat het resterende bedrag bij het ophalen van de pup dient te worden voldaan.
- Als de mensen hun eerste bezoekje hebben gebracht, hebben ze misschien wel een voorkeur voor een bepaalde pup (waarschijnlijk die toevallig bij hun op schoot lag). Dat kun je in je achterhoofd houden, maar zeg erbij dat het er van afhangt of het karakter van de pup wel geschikt is voor dat gezin.
- Bezoekjes zijn uitstekend geschikt om de mensen in gesprek te gaan wat ze al of niet weten van de opvoeding van pups. Geef ze op papier opvoedingstips mee, titels van een goed hondenboek en vraag of ze de puppycursus al hebben besproken op de hondenschool.
- Noteer van elke pup bijzonderheden, karkatereigenschappen of gebeurtenissen (gestoken door wesp; in de vijver gevallen, ect.). Dit krijgen de mensen later mee, dan kunnen ze daar eventueel rekening mee houden.
- Vergeet bij het afhalen geen foto te maken voor je website!

Er van uitgaande je met vorenstaande informatie en tips van dienst te zijn geweest en heel veel succes toegewenst met het fokken.

Bijlage 1: artikel m.b.t. belang van een goede overeenkomst

Bijlage 2: voorbeeld Koopcontract

Met dank aan:

Heleen Nijhuis

Zwitserse Witte Herder fokker